[1]पर्वतोपघ्नः, उपघ्नः, [2]सङ्घः-उद्घः, [3]सङ्घातः, [4]हेतिः, [5]निघः, [6]निघ्नः, [7]समूलघातं हन्ति, [8]पाणिघातं वेदिं हन्ति, [9]दण्डोपघातं गाः शातयति, [10]प्रहणनम्, इतीमानि विशेषरूपाणि। जङ्घा, जघनम्, परिघातनः, हनुः, हनु[नू]मान्, हनूः, हिमम्, हेमन्तः, अंहतिः, घातिः, अहिः, अनेहा, घोरः, हंसः, इमे औणादिकाः।

(1993) "हम्म गतौ" (I-भ्वादिः-467. सक. सेट्. पर.)

हम्मतिः-धात्वर्थनिर्देशे इक्प्रत्ययः। गत्यर्थानां ज्ञानार्थत्वात् **अहम्मतिः**=अज्ञानम्। सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिक**कमरति**वत् (268) बोध्यानि।

---

1. **उपघ्नः**=प्रत्यासन्नः 'उपघ्न आश्रये' (3-3-85) इति निपातनात् **हन्तेरप्**प्रत्यये उपधालोपः। पर्वतेनोपहन्यते=गम्यते इति **पर्वतोपघ्नः**। अत्र धातोः गत्यर्थकत्वम्।
2. समुद्घ्यां परस्य **हन्तेः** अप्प्रत्यये संघे प्रशंसायां च गम्यमाने सति '**संघोद्घौ** गणप्रशंसयोः' (3-3-86) इति निपातनात् घत्वम्। संहननं **संघः**=प्राणिसमुदायः। भावेऽप्। अन्यत्र **संघातः**। उद्धन्यते=उत्कृष्टतया ज्ञायत इति गत्यर्थानां ज्ञानार्थत्वात् **उद्घः**=प्रशस्तः, कर्मण्यण्। अन्यत्र **उद्घातः**।
3. संपूर्वकात् अस्मात् घञि घत्वतत्वयोः **संघात**शब्दः साधुः। घ-घञोः प्रत्यययोरपवादोऽत्रेति मन्वान **आत्रेयः** 'हन्त्यर्थाश्च' (ग. सू. चुरादिः) इति चुरादिपाठात्, णिजन्तात् **संघात**शब्दनिष्पत्तिमाहेति **माधवः**।
4. हन्तीति **हेतिः**। हन्यतेऽनेनेति वा 'ऊतियूतिजूतिसाति**हेति**—' (3-3-97) इति निपातनात् नलोपे, प्रकृत्यकारस्येकारे च **हेतिः** इति **माधवः**।
5. '**निघो** निमितम्' (3-3-87) इति निपातनात् निपूर्वकादस्मात् अप्प्रत्यये साधुः। निमितम्=समन्तात् मितम्, समारोहपरिणाहमित्यर्थः। निर्विशेषं हन्यन्ते इति **निघाः** वृक्षाः, शालयश्च।
6. **निघ्नः** आयत्तः, अधीनः। निपूर्वकादस्मात्, बाहुलकात्, 'घञर्थे कविधानम्—' (वा. 3-3-58) इति वा कप्रत्ययः।
7. '**समूला**कृतजीवेषु **हन्**—' (3-4-36) इति यथासंख्यं समूले उपपदे णमुल्। 'कषादिषु यथाविधि—' (3-4-46) इति वचनात् णमुलप्रयोजकस्येव **हन्तेर**नुप्रयोगः। 'कृन्मेजन्तः' (1-1-39) णमुलन्तमव्ययम् इति।
8. 'करणे **हनः**' (3-4-37) इति णमुल्। पाणिना हन्तीत्यर्थः। कषादित्वात् (3-4-46) पूर्वप्रयुक्तस्यैवानुप्रयोगः।
9. 'हिंसार्थानां च समानकर्मकाणाम्' (3-4-48) इति णमुल्।
10. '**हन्तेर**त्पूर्वस्य' (8-4-22) इति णत्वम्।